

amelyért elismerő köszönetet nyertünk.

Kérem jelentésem tudomásul vételét!
Szeged, 1916. július 8.

Scossa Dezső,
kir. tan., ügyv. alelnök.

Az iskolán kívüli közoktatás tájékoztató ismertetését Scossa Dezső készítette el. A munka — mondta Árkay elnök — fölötté értékes és nagy köszönettel és elismeréssel fogadta a Közoktatási Tanács. Dr. Becsey Károly, az egyesület ügyésze terjesztette elő a Gallovich Jenő ellen indított fegyelmi vizsgálat eredményét. Ezek szerint Gallovich a budapesti központtól 1600 korona lakbért vett fel annak ellenére, hogy Szegedről is élvezett lakáspénzt, szabálytalanságokat követett el a cirkvenicai üdülőtér ügyében, 600 koronát utaltványozott a feleségének azon a címen, hogy kölcsönt nyújtott a budapesti osztálynak, holott ez megállapítható nem volt, egy 600 koronás írógépet elvitt az Emléke, 6 borszéket és egy órát pedig a szegedi lakására hozott le. Megállapította továbbá a vizsgálat, hogy Gallovich az Emléknél ép az alatt az idő alatt fejtette ki a legnagyobb tevékenységet, ami alatt a Demkénél *orvosi bizonyítvány alapján* szabadságoltatta magát, hogy a Demkétől alapítványokat 20 ezer korona értékben átjuttatott az Emléknek és hogy összesen 10,286.57 koronával károsította meg az egyesületet. Mindezek alapján az igazgatóság az elnöki tanács javaslatára *fegyelmi vétkesnek* mondta ki Gallovichot, *öt főtitkári állásától, a fiókoknál és az osztályoknál viselt állásaiból* július 29-től számítandó hatálylyal *felmondás nélkül elbocsátotta*, a Demkénél viselt *tiszteletbeli állásától elmozdította*, a Demkénél élvezett bármilyen *javadalmazását beszüntette a kártérítési kötelezettséget vele szemben megállapította*, az elvitt ingóságok visszaadására kötelezte. Kimondta az igazgatóság, hogy a határozatot *főlebbezésre való tekintet nélkül végrehajtják* és a végrehajtással az ügyvezető alelnököt bízta meg.

Felhatalmazást adott ezután az igazgatóság a közgyűlésnek szeptemberben való összehívására és kimondta, hogy az elnöki és főtitkári állás betöltését függőben tartja.

Hogyan dolgoznak a hamiskártyások.

Link zsugázók, „falazók”, utazó-ügynökök.

(Saját tudósítónktól.) Békében, amikor a kánikula beköszönt és az emberek különböző fürdő- és nyaralóhelyekre menekülnek a hőség elől, mindennapos látvány a vonaton a kártya kompánia. A fürdőbe utazók unaloműzésből is megismerkednek egymással és ilyenkor már a második percben előkerül egyik-másik bőröndből a kártya, aztán vígan folyik a huszonegyes, a ferbli, a makaó. Így van ez most is, dacára annak, hogy úgy a „palik”, mint a „link zsugázók” közül sokat elszólitott a behívó-parancs. Lehet, hogy a világháború sok tekintetben megváltoztatta az embereket, de az az egy bizonyos, hogy a kártyaszennyvedélyük egész ép-ségben megmaradt.

A vonaton, mondjuk, hogy hárman utaznak egy kupében. A második kilométernél már megkezdődik a beszélgetés: hova való? hova utazik? A harmadik kilométernél már vígan folyik a diskurzus, a negyediknél már ott fekszik egy kiterített felöltő a térdükön és a bankár hunyorítva gusztálja, hogy mit vásárolt a veres ászra. Ketten játszanak, a harmadik kibicel. Eleinte a kibiccel terhelte ur nyer, de mire a vonat megérkezik oda, ahol ki kell szállnia, rendesen egy fillér sincs a zsebében. Ez természetes is, mert a kibic, aki a kupében mutatkozott be a másik játékosnak, „falazott” a nyerőnek.

A nyerő és a kibic közönséges hamiskártyások, — link zsugázók, akik óriási rutinnal fosztották ki a „verebet.” Aki a huszonegyes-játékot ismeri, könnyen megérti, miként történik a csalás. Az áldozat mögött ül a kibic, aki előre megbeszélte jellel értesíti a cimboráját, mennyije van a palinak. Előre megbeszéli például, hogy ha a szivarját a szájaiban baloldalt tartja, az tizennyolcat, ha jobb oldalt tizenkilencet, a középben huszat jelent. Így aztán könnyű a másíknak

bevágni, vagy „resztálni.”

Ez a legközönségesebb módja a csalásnak. Komplikáltabb, amikor jelzett kártyákkal — „blaha zsugával” játszanak. Nehéz, mert jó szem kell hozzá, az alig észrevehető jelzést egy pillantással, — nehogy feltűnjön — felismerni. Különféle módon preparált kártyák vannak.

Ha valaki körömnnyomokat talál a kártyák hátlapján, biztos lehet benne, hogy hamiskártyással játszott. Ez is egy módja ugyanis a jelzésnek. Hazárdjátékhoz teljesen elegendő tudni, figura következik-e, vagy tizes. Nehány kiosztás után a „zsugás” ezt már tudja, mert a figurákat vízszintes, a tizeseket függőleges körömnnyomokkal jelölte meg.

Az előre, — játék előtt — preparált kártyát többféleképpen lehet megjelölni. Vannak olyan zsugázók, akik a lapok széleit ollóval gondosan levágják: a figurákat homorúan, a tizeseket domborúan.

Teljesen észrevehetetlenül azokat a kártyákat lehet megjelölni, amelyek háta, — és ilyen van a legtöbb forgalomban — négy-levelű löheréssel van díszítve. Az alapszínrel teljesen azonos festékkel gondosan befestik a löhere valamelyik levelének a felét. (Minden levél fekete vonallal elválasztva kerül ki a gyárból.) Ehhez egy kulcs készül. Például: bal alsó levél alsó fele ász, felső fele király, jobb alsó levél alsó fele tizes, felső fele kilencest jelent és így tovább. Azt a zsugást, aki ezt a módszert használja, ritkán tudja valaki leleplezni. Nemrég a szegedi rendőrség csináltegyilyen fogást és kobzott el egy csomag kártyát, amely ilyen módon volt preparálva.

A hamiskártyások renkívüli ügyességgel tudják a hatóságilag lepecsételt kártyát felbontani, amelyet aztán megjelölnek és újra leragasztanak. Vannak olyan zsugázók is, akik *utazó-ügynököket* tartanak, akivel ilyen módon megjelölt kártyákat olcsón árusítanak a kávéosoknak és a fürdőhelyeken. Az utazó feljegyzi, kinek adott el kártyát és a hamiskártyás néhány nap múlva már az általa preparált kártyával játszik és senki sem sejtí, miért tart ki mellette állandóan Fortuna istenasszony.

De nemcsak a kávéházakban folyik a blaha zsuga, hanem országos vásárokon, sőt hetipiacokon is. Facér mesterlegények és

fából volt faragva és nem volt meghajlítható. Legfeljebb annyit mondott:

— Azért taníttattalak magyar szóra és neveltettelek urrá, hogy ne szégyenítsenek meg egyszer téged is úgy, mint valamikor engem. Nem bánom, szeresd őket, nekem azonban hagyj békét a magyarjaiddal!

Nem telt el egy nyári szünidő sem, hogy ilyen, vagy ehhez hasonló párbeszéd ne folyt volna le a sváb parasztagazda és urfia: Haupt József főreáliskolai tanár között.

És nem tudták visszahódítani a szívét a magyarság számára az unokái sem, akiket talán még az édes fiánál is jobban szeretett. A debreceni három Haupt-fiu nem tudott ugyan valami jól németül, de azért a nagyapjuk csak megértette őket. A maga paraszti vérének a lobogását látta az orcájukon, amikor a munkától kipirultan ott szorgoskodtak és segédkeztek neki a esépdőgép körül. Nem hiába iratkozott a legidősebb a gépszézmérnőki szakra a technikán, ha a gépész kelleténél mélyebben is nézett a pórhár fenekére, a mi elég gyakran esett meg, azért nem állott meg a gép, ott volt a kéznél a Pista.

A középsőnek, Árpádnak, az volt a rendes vakációi szórakozása Nagyzsámon nagyapáéknál, hogy kora hajnaltól késő estig a vizes lajtos szekeren ült és vizet hordott a géphez, míg a legkisebbik, a Bélus, a mázsálást végezte és az étellel telt zsákok számát és súlyát jegyezte.

Nagy gyönyörűsége telt ebben és benne az öregnek, úgy, hogy ilyenkor el és fe-

lejtette, hogy neki „Merrische” unokái vannak, akik már annyira magyarok, hogy nagyapjuk anyanyelvét épen csak törik.

Ép nyári szünidőn voltak a Haupt-fiúk akor is Nagyzsámon, — apjuk külföldi tanulmányuton járt, — amikor kiragasztották az utcasarkokon a nagy plakátokat a mozgósításról. A kisbírő meg utcáról-utára járt és dobszóval hirdette a háborút mindenkinek, akit illetett.

Vasárnapi nap volt épen és az egész falu a főutcába tódult, ahol az öreg — most már nyolevannégy éves — Haupt Mihály nagy, díszes kőházának nyolc ablakából tekintett ki a paraszti jólét, amelyen jólét jóformán csak délvideki svábjaiknál található az országban. A falu apraja-nagyja a városházának is beillő község-háza előtt gyülekezett. Aki katonára volt és akire a mozgósítási parancs vonatkozott, mind büszkén kihúszta magát és a tegnapi munkától még meggörnyedt parasztszék a háború hírére hirtelen kiegyenesedtek és egy fejjel nőttek meg, munkától mezmerevedett lábuk egyszerre ruganyossá vált és feszes, katonás léptekkel sietett haza.

— Kitért a háború, kitért a háború! — volt most a nagyzsámi svábok kúntárhja és

— Los fürs Vaterland! — volt az adjistenük.

Az egész falut fölgyújtotta a háború híre. A sváb rezesbanda végigvonult az utcákon és a Rákóczi-indulót fújta.

Ezalatt az öreg Haupt Mihály az aggságtól eltörődött kuriaszerű házának az

üveges folyosóján kényelmes karosszékben szundikált. Az utcáról tompán beszűrő Rákóczi-induló hangjai a félálomban szendörgő aggastyánban rég mult időkből azt a jelenetet varázsolták lelki szeméi elé, amikor ugyancsak a Rákóczi-induló hangjai mellett ő is felesapott magyar honvédnek.

Álmának csak a folytatása volt tehát a valóság, amikor unokái nagy lármával borbogtak az utcáról, odaállottak eléje és Pista, két öccse nevében is, lelkendezve kérte:

— Nagyapám, nagyapám, pakkolj hamar, megyünk haza és önként beállunk honvédeknek!

Erre az öreg Haupt Mihály egyenkint megölelte és megcsókolta a fiukat és így szólt hozzájuk:

— Aztán olyanok legyetek ám, fiúk, amilyen annak idején én voltam, amilyenek meggyennyelemben a magyar honvédek voltak!

S most kérlelő, hízeglő hangon szólt a legidősebbik unoka:

— Ugy-e, nagyapánk drága, most már nem haragszol a magyarokra?

S az öregnek a haragja, a sok-sok éves harag, amelyet a magyarok iránt érzett, mindent felejtő könnyekbe olvadt fel, melyek végigfolytak öreg, becsületes arcának mély ráncain:

— Már hogy haragudnám most is rájuk, — ugymond — amikor veszedelmében a haza, az édes magyar haza, amelyért egykor én is fegyvert ragadtam!